

Óli Jacobsen

Jens-Kjeld er ein brandur

Tað man vera søguligt, at ein maður sum “bara” er kokkur, fær hægstu akademiska viðurkenning. Men tað hevur Jens Kjeld fingið í fleiri umførum

FF-blaðið var í síni tíð eitt framkomið blað. Í 2006 var blaðið á vitjan í Nólsoy og var inni á gólvinum hjá Jens-Kjeld. Tá skrivaði blaðið eina grein, sum kann vera eitt ískoyti til tað, sum annars er skrivað um Jens-Kjeld.

Greinin kallaðist:

Fuglamaðurin og lúsaserfrøðingur í Nólsoy

Nógvir sjáldsamir danir eru komnir til Føroyar gjøgnum árin, og hetta verður sagt í eini avgjørt positivari merking. Teir hava givið okkara samfelagi íkast á nógvum økjum.

Ein teirra er Jens-Kjeld Jensen, sum er ein av okkara fremstu fuglafrøðingum. Vit vóru í Nólsoy undan páskum við donsnum gestum. Teir vóru púra bergtiknir, hóast teir bert vóru har nakrar fáar tímar.

Jens-Kjeld er ikki nakar høgt lærdur akademikari. Í veruleikanum hevur hann bara 7 ára skúlagongd. Tað nærmasta bókligum lærdómi er, at hann er útlærdur kokkur.

Honum dámdi best at ferðast, og hetta førði hann til Nólsoyar, tá ið hann var heilt ungur. Her kom hann at kenna tann navnframa fuglafrøðingin Niels á Botni. Tá fór hann at hjálpa Niels. Hann hevði longu tá lært at útstappað danskar fuglar hjá einum manni í Køge, sum var eins og Niels, og hevði fingið áhuga fyri fugli. Hjá Niels lærði hann at útstappa føroyskar fuglar.

Jens-Kjeld fann sær konu, Mariu Gulklett, í Nólsoy. (Hon er dóttir Mikkjal, sum var høvuðskelda til ta røð um stór-hvalaveiðu í Suðurishavinum, sum vit høvdu í fjør.)

Tá ið Niels doyði, tók Jens Kjeld yvir arbeiðið hjá honum.

Jens Kjeld greiðir frá um lús. Marner á Skúr lurtar við andakt

Almenna starvið hjá Jens-Kjeld er at stappa fuglar út, men hann fæst eisini við so nógv annað.

Lundapisurnar, sum funnu heima aftur

Væl dugur Jens Kjeld at greiða frá viðurskifti um fugl, sum vit onnur einki vita um. M.a. um lunda. Lundin heldur til á landi á sumri, men móti heysti hvørvur hann. Eingin veit, hvar hann fer, uttan tað, at hann er til havs. Ringmerktir lundar geva onga ábending. Teir eru funnir á heilt ymiskum leiðum. Men væl finnur lundin aftur. Hann kemur altíð aftur - um ikki í somu holu so í hvussu er í sama stað.

Tað er eitt sera sjáldsamt dømi um hetta. Fyri nøkrum árum síðani oyddi ein oljudálking eitt stórt øki í Fraklandi. Tá ið økið varð reinsað aftur, ynsktu teir at fáa lundapisur at sleppa har. Teir fingi fatur í nøkrum pisum í Mykinesi, ringmerktu tær, og koyrdu tær í eina pappesku, og síðan vóru tær sendar avstað við flogfari. Tá ein tíð var fráliðin komu fleiri av hesum pisunum aftur til Mykinesar, og tær vórðu funnar aftur innan fyri 100 metrar frá holuni, haðani tær vóru tiknar. Tann heilt stóra ósvaraða gátan er,

hvussu tær funnu heim aftur.

Eitt annað dulsmál viðvíkandi lunda er, hvussu teir kunnu hava nevið fult av t.d. nebbasild uttan at missa tær, tá tann seinasta verður tikin! Tað hevur verið upptalt, at ein sildberi hevur havt 80 lodnumurtar og 2 nebbasildir í nevinum í senn.

Víst hevur lundi ein feril av einum agnhaldi í nevinum, men kortini.....

Drunnhvítin flýgur 30.000 km árliga!

Jens-Kjeld er annars væl kendur fyri sítt arbeiði við drunnehvíta. Hann kallast so vegna hvíta plettin á afturpartinum. Hetta er ein ikki minni merkisverdur fuglur. Hann vigar umleið 30 gramm, og hvørt ár fer hann tann 15.000 km langa teinin til Suðrafrika. Um várið kemur hann aftur tann sama langa vegin. Tað er einki við, at hann sveimar sum aðrir fuglar, sum ger ferðina lættari. Nei, hann sveiggjar við veingjunum allan vegin. Hvussu skjótt hann flýgur kann fáast ein ábending um, tá vit vita, at ein drunnehvíti, sum Jens-Kjeld fangaði í Nólsoy, var ringmerktur 24 tímar frammundan í Skotlandi. Teinurin her er 650 km. Teir koma aftur í sama stað hvørt ár, og teir gerast gamlir. Jens-Kjeld hevur

Partur av fuglasavninum hjá Jens-Kjeld

havt ein drunnehvíta á hondum, sum var ringmerktur 32 ár frammundan sum vaksin.

Eggið hjá drunnehvíta vigar bert 8 gramm, og drunnehvíti bőlir eggnum í einar 40 dagar, sum er nógv longur enn hjá fugli annars. Fyri at sleppa undan, at rovdjór amast upp at reiðrinum, vitjar drunnehvítin bert reiðrið á nátt. Tá pisan er klakt, verður hon fódrað hvørja nátt í 50 dagar. Tá er hon ovurfeit, og tá kunnu foreldrini rýma frá henni. Tá 8-12 dagar eru farnir, hevur pisan mist so mikið av vektini aftur, at ferðin til Suðrafrika kann byrja. Pisan kemur heim aftur, tá hon er 2 ár og byrjar at yngla, tá hon er 3-4 ár.

Í Nólsoy verður roknað við, at her er heimsins størsta koloni av drunnehvíta. Tað er ringt at seta tal á, kanska 50-100.000 fuglar. Ein orsök til hetta stóra tal er, at av eini ella aðrari grund, er rottan ongantið komin til Nólsoyar. Aðra staðni er tað hon, sum hevur beint fyri drunnehvítanum eins og fyri øðrum fugli.

Drunnehvítin býr í grótrúgvum og holum, og hann fer upp at flúgva um náttina. Hetta er eitt ferðamannamál av teimum stóru. Jens-Kjeld skipar fyri ferðum, har hann merkir

drunnehvíta, og tá sleppa ferðafólk við. Farið verður eystur um á Nólsoynni, og knappliga fer alt á flog. Hetta verður sagt at vera eitt rættiligt uppliving. Jens-Kjeld setur net upp, og fuglur, sum kemur í netið, verður ringmerktur. Á hendan hátt hevur Jens Kjeld ringmerkt 25.000 drunnehvítar, og er hetta eitt stórt íkast til kanningina av lívinum hjá hesum lítla fugli.

Tvey kilo av músum

Jens-Kjeld arbeiðir eisini við øðrum djórum, sum t.d. mýs, sum tað er fitt av í Nólsoy. Tá vit vóru har, væntaði hann sær vitjan av einum lesandi úr Bretlandi, sum skuldi kortleggja lívið hjá músum. Her var nóg mikið at studera, tí Jens-Kjeld hevur tvey kilo av músum liggjandi.

Funnið 199 nýggj lúsasløg

Afturat hesum er Jens-Kjeld serfrøðingur í lúsúsum! Hetta er ein kykna, sum fær okkum onnur at øtast og vamlast.

Jens Kjeld hevur saman við Ricardo L. Palma úr New Zealandi gjørt eina ritgerð um lús í Føroyum. At hetta er eitt stórt evni sæst av, at ritgerðin telur heilar 24 síður.

Í ritgerðini verður sagt, at í Føroyum eru skrásett 306